

Het parket bij de Hoge Raad

Procureur-generaal Edwin Bleichrodt

Een zelfstandig onderdeel binnen de Hoge Raad is het parket met aan het hoofd de procureur-generaal. Van het parket maken naast de procureur-generaal en de plaatsvervangend-procureur-generaal, advocaten-generaal (AG) deel uit. Het parket is onafhankelijk en maakt geen deel uit van het Openbaar Ministerie. Het parket is onderverdeeld in drie secties: civiel recht, strafrecht en belastingrecht. De belangrijkste taak van het parket is het geven van juridische adviezen in zaken, zogenoemde conclusies, aan de Hoge Raad. Die worden door de leden van het parket in onafhankelijkheid genomen. In totaal werden in 2022 1304 conclusies genomen: 382 in civiele zaken, 809 in strafzaken en 113 in belastingzaken.

Daarnaast heeft de procureur-generaal een aantal bijzondere taken. Zo kan hij cassatie in het belang der wet instellen om een uitspraak van de Hoge Raad te krijgen over een rechtsvraag zonder dat dit gevolgen heeft voor een (reeds afgesloten) zaak. Ook is de procureur-generaal de enige die bevoegd is tot de strafrechtelijke vervolging van bewindspersonen of Kamerleden, overigens pas na hiertoe opdracht te hebben gekregen van de regering of de Tweede Kamer. Als aangifte wordt gedaan tegen bewindspersonen of Kamerleden voert de procureur-generaal eerst een oriënterend onderzoek uit om te bezien of er aanknopingspunten zijn voor opsporing. Andere taken hebben betrekking op het toezicht op de gegevensverwerking door gerechten en het parket bij de Hoge Raad, het toezicht op het Openbaar Ministerie, de interne en externe klachtregeling en de herziening in strafzaken.

De bijzondere taken van de procureur-generaal komen in dit deel aan bod.

Cassatie in het belang der wet

Een van de bijzondere taken van de procureur-generaal is het vorderen van cassatie in het belang der wet. Dit is een instrument om een beslissing van de Hoge Raad te krijgen over een rechtsvraag die in het belang van rechtseenheid of rechtsontwikkeling moet worden

beantwoord en die niet of niet tijdig via een gewoon cassatieberoep aan de Hoge Raad kan worden voorgelegd.

Verzoeken

In 2022 zijn 38 verzoeken om cassatie in het belang der wet in te stellen binnengekomen bij de procureur-generaal. Dit zijn er zes minder dan het jaar hiervoor.

In de verslagperiode zijn 35 afwijzingsbrieven verzonden op verzoeken tot het instellen van cassatie in het belang der wet. Dit zijn er zeven meer dan een jaar eerder. De meest voorkomende reden voor het afwijzen van een verzoek was dat er geen sprake was van een rechtsvraag die met het oog op de rechtseenheid en rechtsontwikkeling opheldering behoefde, bijvoorbeeld omdat onvoldoende was gebleken van verdeeldheid in de rechtspraak over de beantwoording van de rechtsvraag.

In 2022 zijn twaalf vorderingen tot cassatie in het belang der wet ingediend (waarvan twee in samenhangende zaken). Dat zijn er vijf meer dan vorig jaar. Het betroffen drie fiscaalrechtelijke, vier strafrechtelijke en vijf civielrechtelijke zaken.

Beëdiging raadsheren

In een tweetal vorderingen werd aandacht gevraagd voor de beëdiging van een aantal raadsheren en raadsheren-plaatsvervanger in het gerechtshof 's-Hertogenbosch, waarbij gebruik was gemaakt van een formulier dat is bestemd voor een rijksambtenaar in plaats van het formulier dat is bedoeld voor beëdiging van een rechterlijk ambtenaar. De procureur-generaal besloot om vorderingen tot cassatie in het belang der wet in te dienen in een strafzaak en een belastingzaak om zo snel mogelijk duidelijkheid te krijgen over de mogelijke gevolgen voor zaken die door deze raadsheren waren behandeld. De Hoge Raad deed binnen zes weken uitspraak en oordeelde dat het gebruik van de onjuiste tekst bij de beëdigingen niet leidt tot vernietiging van de uitspraken in de zaken die deze raadsheren (mee) hebben behandeld en beslist.

(Zie voor de vorderingen [ECLI:NL:PHR:2022:819](#) en [820](#) en voor de uitspraken van de Hoge Raad [ECLI:NL:HR:2022:1438](#) en [1509](#).)

Procesafspraken

Een voor de strafrechtspraktijk belangrijke kwestie waarin dit jaar een vordering tot cassatie in het belang der wet is ingediend, betrof het maken van procesafspraken in strafzaken. Voor het maken van procesafspraken tussen het Openbaar Ministerie en de verdediging van de verdachte bestaat geen specifieke wettelijke regeling. Daarom was het onduidelijk of en, zo ja, onder welke voorwaarden het maken van procesafspraken toelaatbaar is. Om hierover op korte termijn duidelijkheid te krijgen diende de procureur-generaal een vordering tot cassatie in het belang der wet in. De Hoge Raad oordeelde dat het ontbreken van een specifieke wettelijke regeling nog niet betekent dat procesafspraken ontoelaatbaar zijn. De Hoge Raad formuleerde aandachtspunten die de strafrechter bij de beoordeling van procesafspraken in acht moet nemen, onder meer om te waarborgen dat het recht op een eerlijk proces niet wordt geschaad en niet tekort wordt gedaan aan de zelfstandige verantwoordelijkheid van de rechter voor de uitkomst van de strafzaak.

(Zie voor de vordering [ECLI:NL:PHR:2022:566](#) en voor de uitspraak van de Hoge Raad

[ECLI:NL:HR:2022:1252](#).)

E-herkenning

In de belastingpraktijk was discussie ontstaan over de verplichting om met eHerkenning aangifte voor loonheffingen te doen. In de vordering tot cassatie in het belang der wet die werd ingediend werden de vragen aan de orde gesteld of er een wettelijke grondslag is voor die verplichting en of het toelaatbaar is dat kosten moeten worden gemaakt om aan deze verplichting te voldoen. De Hoge Raad beantwoordt deze vragen bevestigend.

(Zie voor de vordering [ECLI:NL:PHR:2022:553](#) en voor de uitspraak van de Hoge Raad [ECLI:NL:HR:2022:1787](#).)

Informatieverstrekking aan derden

Een voor de rechtspraktijk belangrijke kwestie die speelt in het civiele recht betreft de vraag of gerechtelijke instanties in verband met de openbaarheid van rechtspraak (wettelijk) gehouden zijn om informatie over lopende civiele procedures te verstrekken aan derden. De vraag werd onder de aandacht gebracht van de Commissie cassatie in het belang der wet, die de procureur-generaal adviseerde om een vordering in te dienen. Volgens de advocaat-generaal die de vordering indiende moet de vraag bevestigend worden beantwoord. In haar vordering doet zij een aantal aanbevelingen.

(Zie voor de vordering [ECLI:NL:PHR:2022:533](#). De Hoge Raad heeft nog geen uitspraak gedaan.)

Uitsluiting van partneralimentatie

Een andere civiele zaak waarin een vordering is ingediend betreft de vraag of aanstaande echtgenoten het recht op partneralimentatie voorafgaand aan het huwelijk bij huwelijkse voorwaarden kunnen uitsluiten gelet op het bepaalde in art. 1:158 en 1:400 lid 2 BW. Over deze vraag bestond discussie in de literatuur. De advocaat-generaal die de vordering indiende beantwoordde de vraag bevestigend. De Hoge Raad beantwoordde de vraag – in lijn met eerdere rechtspraak van de Hoge Raad uit 1980 en 1996 – ontkennend en overwoog dat het invoeren van de mogelijkheid voorafgaand aan het huwelijk afstand te doen van het recht op partneralimentatie – indien wenselijk geacht – op de weg van de wetgever zou liggen.

(Zie voor de vordering [ECLI:NL:PHR:2022:457](#) en voor de uitspraak van de Hoge Raad [ECLI:NL:HR:2022:1724](#).)

De overige zaken waarin vorderingen zijn ingediend, betroffen:

Strafrecht

-De vraag of een machtiging als bedoeld in art. 2:3 Wet forensische zorg is aan te merken als een tot vrijheidsbeneming strekkende maatregel als bedoeld in art. 67a lid 3 Sv. (Zie voor de vordering [ECLI:NL:PHR:2022:302](#) en voor de uitspraak van de Hoge Raad [ECLI:NL:HR:2022:983](#).)

- De vraag of naast de zittingsrechter in hoger beroep ook de raadkamer van het hof bevoegd is te beslissen op een verzoek tot opheffing of schorsing van een in eerste aanleg gegeven bevel tot dadelijke uitvoerbaarheid van een (voorwaardelijke) sanctie. (Zie voor de vordering [ECLI:NL:PHR:2022:635](#) en voor de uitspraak van de Hoge Raad [ECLI:NL:HR:2022:1319](#).)

Civiel recht

- De vraag of een patiënt recht heeft op inzage in de bevindingen van een arts die in opdracht van (de aansprakelijkheidsverzekeraar van) het ziekenhuis – op basis van het medisch dossier maar zonder de patiënt in kwestie te zien – heeft beoordeeld of de behandeling van de desbetreffende patiënt volgens de regelen der kunst heeft plaatsgevonden. (Zie voor de vordering [ECLI:NL:PHR:2022:762](#). De Hoge Raad heeft nog geen uitspraak gedaan.)

- De vraag of toepassing van de schuldsaneringsregeling tussentijds kan worden beëindigd en/of de schone lei reeds kan worden ontnomen indien het (trachten te) benadelen van schuldeisers bekend wordt na het vonnis als bedoeld in art. 354 Fw maar voorafgaand aan het formele einde van de schuldsaneringsregeling. (Zie voor de vordering [ECLI:NL:PHR:2022:977](#). De Hoge Raad heeft in 2023 uitspraak gedaan. [ECLI:NL:HR:2023:455](#).)

- De vraag of een vordering tot verwijdering van persoonsgegevens kan worden toegewezen door de burgerlijke rechter in kort geding nadat de termijn als bedoeld in artikel 35 lid 2 Uitvoeringswet Algemene verordening gegevensbescherming is verstreken. (Zie voor de vordering [ECLI:NL:PHR:2022:1154](#). De Hoge Raad heeft nog geen uitspraak gedaan.)

Fiscaal recht

- De vraag of de dwangsomregeling bij het niet tijdig geven van een beschikking op aanvraag ook van toepassing is bij een verzoek om ambtshalve vermindering van belastingaanslagen. (Zie voor de vordering [ECLI:NL:PHR:2022:690](#). De Hoge Raad heeft nog geen uitspraak gedaan.)

Herziening

De afgelopen zes jaren neemt het aantal ingediende verzoeken tot nader onderzoek per jaar enigszins af in vergelijking met de jaren daarvoor. Na de invoering van de Wet herziening ten voordele op 1 oktober 2012 zijn in 2012 twee verzoeken tot nader onderzoek binnengekomen. De jaren erna betrof het de volgende aantallen: in 2013: elf; in 2014: negen; in 2015: acht; in 2016: zeven; in 2017: drie; in 2018: twee. In 2019 zijn er geen verzoeken binnengekomen. In 2020 werden vier verzoeken ingediend en in 2021 twee.

In 2022 binnengekomen verzoeken

In 2022 zijn drie verzoeken tot nader onderzoek binnengekomen in met elkaar samenhangende zaken. De verzoeken betreffen telkens een veroordeling in 1995 tot een gevangenisstraf van 10 jaar wegens medeplegen van doodslag. Na toegewezen verzoeken tot herziening door de Hoge Raad heeft het gerechtshof in 2015 de veroordelingen in 1995 – kort gezegd – gehandhaafd, waarna de Hoge Raad de hiertegen ingestelde cassatieberoepen in 2017 heeft verworpen. De verzoeken zijn in het verslagjaar voor advies naar de ACAS (adviescommissie afgesloten strafzaken) gestuurd. In het verslagjaar heeft de ACAS nog geen advies uitgebracht.

Eerdere verzoeken

In 2022 waren er nog vijf verzoeken uit eerdere jaren in behandeling.

De ACAS heeft in 2022 geadviseerd twee verzoeken uit 2021 en een verzoek uit 2020 af te

wijzen. Ten aanzien van verzoek uit 2020 en een verzoek uit 2021 heeft de advocaat van de veroordeelde om een nadere reactietermijn op het advies verzocht. Ten aanzien van het andere verzoek uit 2021 heeft de ACAS in november 2022 advies uitgebracht. Daarop is in het verslagjaar nog niet beslist.

Een verzoek uit 2018 dat betrekking heeft op een veroordeling in 2011 tot levenslang wegens oorlogsmisdrijven tijdens het gewapend conflict in Rwanda in 1994, is in hetzelfde jaar naar de ACAS doorgestuurd voor advies. In het verslagjaar heeft de ACAS in deze zaak nog geen advies uitgebracht.

In de zogenoemde Deventer moordzaak - een veroordeling uit 2000 tot twaalf jaar gevangenisstraf wegens moord, waarin al meerdere keren herziening is verzocht - heeft de advocaat-generaal in 2014 besloten om nader onderzoek in te stellen. Het nader onderzoek is in het verslagjaar afgerond. De advocaten van de veroordeelde hebben in het verslagjaar een herzieningsaanvraag ingediend bij de Hoge Raad.

Zie: <https://www.hogeraad.nl/actueel/nieuwsoverzicht/2022/mei/advocaat-generaal-hoge-raad-sluit-nader-onderzoek-deventer-moordzaak/>

Herziening ten nadele van de gewezen verdachte

De wet biedt ook de bijzondere mogelijkheid dat op aanvraag van het College van procureurs-generaal van het Openbaar Ministerie een onherroepelijke einduitspraak van de rechter in Nederland die vrijspraak of ontslag van alle rechtsvervolging inhoudt ten nadele van de gewezen verdachte wordt herzien. Een dergelijke aanvraag heeft nog nooit tot een herziening ten nadele van de gewezen verdachte geleid. In 2022 is herziening ten nadele van een gewezen verdachte niet aan de orde geweest.

Schorsing en ontslag van rechters

In de verslagperiode heeft de procureur-generaal twee gevallen voorgelegd aan de Hoge Raad.

In de eerste zaak ging het om een rechter die wegens ziekte langdurig en volledig arbeidsongeschikt was. Duurzame re-integratie was niet binnen een redelijke termijn te verwachten. De Hoge Raad oordeelde dat was voldaan aan de voorwaarden voor ontslag wegens ziekte en verleende op die grond het ontslag (HR 23 september 2022, [ECLI:NL:HR:2022:1310](#)).

De tweede zaak ging om een voormalig rechter in opleiding (rio) die in het kader van de opleiding tevens was benoemd tot rechter-plaatsvervanger. De betrokkene werd niet meer ingezet als plaatsvervanger omdat de opleiding was beëindigd vanwege een negatieve eindbeoordeling.

Rechters-plaatsvervangers verrichten hun werkzaamheden op basis van oproep door het bestuur van het gerecht. Sinds een aantal jaren kent de wet de mogelijkheid dat een rechter-plaatsvervanger wordt ontslagen door de Hoge Raad indien hij gedurende twee jaar niet is opgeroepen. Doordat het gerechtshof beslist over het al dan niet oproepen van een plaatsvervanger heeft het bestuur zelf in de hand dat de voorwaarde voor ontslag in vervulling gaat. Dit kan op gespannen voet komen te staan met de (interne) rechterlijke onafhankelijkheid.

In 2021 heeft de Hoge Raad zich voor het eerst uitgesproken over de ontslaggrond "twee jaar niet opgeroepen" (HR 24 december 2021, [ECLI:NL:HR:2021:1995](#) en [ECLI:NL:HR:2021:1996](#)). De Hoge Raad heeft overwogen dat deze ontslaggrond niet mag worden aangewend op een

manier die afbreuk kan doen aan de rechterlijke onafhankelijkheid. Daarom is het enkele feit dat het gerechtsbestuur een plaatsvervanger gedurende twee jaar niet heeft opgeroepen niet voldoende voor ontslag. In aanvulling daarop moet sprake zijn van een voldoende zwaarwegende reden, gelegen in verklaringen of gedragingen van de plaatsvervanger of andere omstandigheden die hem betreffen, die de indiening en toewijzing van het ontslagverzoek rechtvaardigen.

In dit geval heeft de procureur-generaal het ontslag gevorderd op de grond "twee jaar niet opgeroepen". De betrokkene wordt niet meer opgeroepen vanwege de onvoldoende opleidingsresultaten. Dit is volgens de procureur-generaal een voldoende zwaarwegende reden, die ontslag rechtvaardigt. De Hoge Raad heeft in 2023 uitspraak gedaan en het ontslag verleend (ECLI:NL:HR:2023:328).

Strafrechtelijke vervolging van bewindspersonen of Kamerleden

In [een protocol](#) is omschreven op welke wijze wordt omgegaan met aangiften over ambtsdelicten van bewindspersonen en Kamerleden die binnenkomen bij een ministerie, het openbaar ministerie of bij de procureur-generaal bij de Hoge Raad. De procureur-generaal kan in zo'n geval de minister van Justitie en Veiligheid informeren over de vraag of er aanknopingspunten zijn voor een opsporingsonderzoek. Hij doet dit na het verrichten van een oriënterend onderzoek.

In 2022 zijn twee oriënterende onderzoeken verricht naar aanleiding van aangiften tegen (voormalig) bewindspersonen en/of Kamerleden.

Aangifte tegen een Kamerlid

Ten eerste werd een oriënterend onderzoek verricht naar aanleiding van een aangifte tegen Kamerlid Baudet in verband met gestelde racistische en antisemitische uitlatingen in WhatsAppgroepen. De procureur-generaal informeerde de minister dat hij geen aanknopingspunten zag voor een strafrechtelijk opsporingsonderzoek naar aanleiding van deze aangifte omdat er volgens hem geen sprake was van een verdenking van een strafbaar feit. De in de aangifte bedoelde uitlatingen waren gedaan in berichten in besloten WhatsAppgroepen van beperkte omvang waar (kandidaat-)Kamerleden en de betrokken stafleden/medewerkers van Forum voor Democratie deel van uitmaakten. Groepsbelediging, het aanzetten tot haat of discriminatie of het openbaar maken, toezenden, verspreiden van een beledigende uitlating of een uitlating die aanzet tot haat of discriminatie zijn alleen strafbaar als de uitlatingen 'in het openbaar' zijn gedaan. Dat was hier niet het geval.

Zie voor het verslag van het oriënterend onderzoek:
[oriënterend onderzoek aangifte tegen de heer baudet \(pdf, 395 kB\)](#)

Aangiftes tegen een minister

Ten tweede werd een oriënterend onderzoek verricht naar aanleiding van aangiften tegen minister De Jonge in verband met het gevoerde coronabeleid en uitspraken die de minister in dat kader deed. De aangiften werden gedaan namens de heer Van Haga, lid van de Tweede Kamer. Hij stelde dat minister De Jonge zich met de invoering van het coronatoegangsbewijs schuldig heeft gemaakt aan het ambtsmisdrijf dat kort gezegd gaat om het nemen van

beslissingen of het geven van bevelen, wetende dat daardoor de Grondwet of andere wetten of algemene maatregelen van bestuur worden geschonden (art. 355 aanhef en onder 3°Sr). De eerste aangifte zag op het invoeren van het coronatoegangsbewijs en uitspraken die door minister De Jonge in dat verband zijn gedaan, onder meer over ongevaccineerden. Gesteld werd dat sprake is van beroepsmatige discriminatie, groepsbelediging en het aanzetten tot haat, discriminatie of geweld.

De tweede aangifte had betrekking op het coronabeleid ten aanzien van verpleeghuizen. In die aangifte werd gesteld dat sprake is van dood door schuld omdat onder verantwoordelijkheid van minister De Jonge sprake zou zijn geweest van ernstig wanbeleid dat heeft geleid tot het overlijden van vele bewoners.

Uit het oriënterend onderzoek zijn geen feiten en omstandigheden naar voren gekomen waaruit een verdenking van een ambtsdelict kan voortvloeien. Het onderzoek heeft dan ook geen aanknopingspunten opgeleverd voor een strafrechtelijk onderzoek naar aanleiding van de aangiften. Zie voor het verslag van het oriënterend onderzoek:

<https://www.hogeraad.nl/over-ons/publicaties/>

Brieven

De procureur-generaal ontving in 2022 diverse brieven van mensen die aangifte wensten te doen tegen bewindspersonen omdat zij het niet eens waren met politieke beslissingen of gevoerd beleid. In de gevallen waarin de brieven volgens de procureur-generaal moesten worden beschouwd als een mening en een uiting van onvrede en waarin niet was voldaan aan de voorwaarden voor een aangifte in de zin van art. 2 onder a van het Protocol, is dit door de procureur-generaal per brief aan deze mensen meegedeeld.

Toezicht op het Openbaar Ministerie

De procureur-generaal bij de Hoge Raad kan de minister van Justitie en Veiligheid informeren over het feit dat naar zijn oordeel het Openbaar Ministerie (OM) bij de uitoefening van zijn taak de wettelijke voorschriften niet naar behoren handhaaft of uitvoert. In het kader van deze taak heeft de procureur-generaal verschillende thematische onderzoeken gedaan naar de wijze waarop het OM zijn taken uitvoert, waarbij de aandacht telkens uitging naar de juridische kwaliteit van de onderzochte taak.

In het verslagjaar zijn twee onderzoeken afgerond, waarin eindrapportages zijn verschenen. De procureur-generaal heeft de beide rapporten in het verslagjaar aan de minister van Justitie en Veiligheid aangeboden.

Toezichtrapport 'Onderzoek in een geautomatiseerd werk'

De hoofdvraag van het onderzoek is of de wijze waarop het OM invulling geeft aan de bevoegdheid tot onderzoek in een geautomatiseerd werk voldoet aan de daarvoor geldende wettelijke voorschriften en de beginselen van proportionaliteit, subsidiariteit en behoorlijkheid, en of het toezicht op de uitvoering daarvan toereikend is.

Zie: <https://www.hogeraad.nl/actueel/nieuwsoverzicht/2022/november/hacken-opdracht-gaat-grotendeels-volgens-regels-wel-ruimte-verbetering/>

Toezichtrapport 'Buiten de rechter OM'

De hoofdvraag van het onderzoek is of het OM bij het uitvoeren van de OM-strafbeschikking de toepasselijke wettelijke voorschriften naar behoren naleeft.

De procureur-generaal heeft al eerder onderzoek gedaan naar de OM-strafbeschikking.

Zie: <https://www.hogeraad.nl/actueel/nieuwsoverzicht/2022/november/nieuw-toezichtrapport-strafbeschikking/>

In 2022 is verder een onderzoek gestart waarbij de hoofdvraag luidt of het OM bij het stellen van bijzondere voorwaarden aan voorwaardelijke invrijheidstelling de wettelijke voorschriften naleeft en in overeenstemming met de geldende rechtsbeginselen handelt. De onderzoeksresultaten worden in 2023 verwacht.

Toezicht verwerking persoonsgegevens gerechten en parket bij de Hoge Raad

De toezichthoudende rol van de procureur-generaal bij de Hoge Raad bestaat onder meer uit het behandelen van klachten van betrokkenen die van mening zijn dat de verwerking van hun persoonsgegevens door de gerechten of het parket bij de Hoge Raad inbreuk maakt op de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) of de krachtens de Richtlijn gegevensbescherming opsporing en vervolging vastgestelde bepalingen. Dit is vastgelegd in de Regeling toezicht verwerking persoonsgegevens door gerechten en het parket bij de Hoge Raad.

Ingediende klachten

In 2022 zijn vijf AVG-klachten ingediend bij de procureur-generaal bij de Hoge Raad. Dit is een lager aantal klachten dan in voorgaande jaren is ingediend. In 2021 waren elf klachten ingediend. In de jaren ervoor kwamen zeven (2020), twaalf (2019) en zes (2018) klachten binnen.

Een van de in 2022 ingediende klachten is in 2022 afgehandeld. Geantwoord is dat op grond van art. 11 van de Regeling niet kan worden geklaagd over de zakelijke inhoud van een rechterlijke beslissing. De andere klachten hangen met elkaar samen. De klachten richten zich tegen het gebruik door de gerechten van het E-archief. Dit is een interne jurisprudentiedatabank waarin rechterlijke uitspraken in ongeanonimiseerde vorm worden opgenomen. In 2022 is een vooronderzoek naar het gebruik van het E-archief gestart.

Vier klachten die in 2021 zijn ingediend zijn in het verslagjaar beantwoord. Op een van die klachten is onder meer geantwoord dat de Rechtspraak de Anonimiseringsrichtlijn hanteert, die onder meer inhoudt dat gegevens van rechtspersonen en bestuursorganen (op www.rechtspraak.nl) niet worden geanonimiseerd, tenzij (wat betreft civiel recht, zie de toelichting) deze herleidbaar zijn tot een natuurlijk persoon. De landelijke werkwijze houdt in dat onder herleidbare namen van bedrijfspersonen in de zin van de Anonimiseringsrichtlijn wordt verstaan de situatie dat een bedrijfsnaam nagenoeg gelijk is aan de naam van een natuurlijk persoon. De wijze van anonimisering was in dit geval in overeenstemming met de Anonimiseringsrichtlijn.

Datalekken

In het verslagjaar zijn 175 inbreuken op de AVG, in de zin van datalekken, geregistreerd, die een enkele keer hebben geleid tot het treffen van interne beheersmaatregelen. Dit aantal is lager dan in respectievelijk 2021 (208) en 2020 (197), maar hoger dan in 2019 (117). Vier datalekken vonden binnen de Hoge Raad plaats en de overige datalekken bij 13 gerechten. Net als in voorgaande jaren ging het in het merendeel van de gevallen (129) om het tonen, versturen of afgeven van persoonsgegevens aan een persoon terwijl dit niet de bedoeling was. In andere gevallen ging het onder meer om gestolen of kwijtgeraakte gegevensdragers en/of papier met persoonsgegevens (21), en om persoonsgegevens die per ongeluk zijn gepubliceerd (13).

Tussen de gerechten bestaan verschillen in het aantal datalekmeldingen. Een groter aantal datalekmeldingen bij een gerecht hoeft niet op te duiden op een lager niveau van gegevensbescherming dan bij een gerecht met minder meldingen. Het kan ook samenhangen met de mate waarop de organisatie alert is op datalekken en/of de inschatting of een datalek een risico inhoudt dat verplicht tot melding bij de toezichthouder.

Externe klachtzaken

Een ieder die een klacht heeft over de manier waarop een rechterlijk ambtenaar met rechtspraak belast zich in de uitoefening van zijn functie ten opzichte van hem of haar heeft gedragen kan een klacht indienen bij de procureur-generaal bij de Hoge Raad. Zo'n klacht moet gaan over het gedrag van een rechter; klagen over een rechterlijke beslissing is uitdrukkelijk uitgesloten. Informatie over de klachtregeling is te vinden op de website van de Hoge Raad [Klachtbehandeling volgens de Wet op de Rechterlijke Organisatie - Hoge Raad](#).

De instroom van klachten blijft in vergelijking met de jaren voor 2021 hoog. Niet alleen zijn er meer klagers, ook klagen individuele klagers vaak over meerdere rechters en procedures.

In 2022 zijn 108 klachten bij de procureur-generaal ingediend. Ter vergelijking: in 2021 waren 106 klachten ingediend. De 108 klachten zijn op zeven na alle in 2022 afgehandeld. Drie van deze klachten zijn begin 2023 afgehandeld. Daarnaast zijn in 2022 nog 20 klachten uit 2021 afgehandeld

Categorieën klachten

Net als in de afgelopen jaren had in 2022 een groot deel van de behandelde klachten betrekking op een rechterlijke beslissing. In de verslagperiode werd in 68 van de afgehandelde klachtzaken (onder meer) aangevoerd dat de klager het niet eens was met een rechterlijke beslissing.

Rechterlijke beslissingen hebben soms betrekking op de orde van een zitting. Zo was er een zaak waar de advocaat tijdens de zitting in de beginfase van de coronapandemie een hoestbui kreeg. De advocaat gaf aan dat de hoestbui niet in verband stond met een coronabesmetting. De rechter verzocht de advocaat toch om in verband met het hoesten achter in de zaal plaats te nemen. De advocaat wilde dat niet. Hij meende dat hij dan zijn cliënt niet adequaat kon bijstaan. De rechter besloot dat de advocaat vanuit een andere zittingszaal via een telefoonverbinding aan de behandeling zou deelnemen, terwijl de cliënt in de zittingszaal bleef. De procureur-generaal kwam – evenals het bestuur van de rechtbank - tot het oordeel dat de klachten gericht waren tegen beslissingen van de rechter, die de orde van de zitting betreffen. De procureur-

generaal merkte daarbij wel op dat het invoelbaar is dat klager de gang van zaken op die zitting als onaangenaam heeft ervaren.

In een andere zaak is geklaagd over het ontbreken van een beslissing in een strafzaak op een namens twee benadeelde partijen ingediende vorderingen tot schadevergoeding. Aan de procureur-generaal is tevens verzocht om te beslissen op de ingediende vorderingen. De procureur-generaal kwam tot het oordeel dat werd geklaagd over het (ontbreken van) een rechterlijke beslissing. Het betrof immers een klacht over de beslissing van de rechtbank zoals neergelegd in het vonnis. Ten aanzien van het verzoek tot het alsnog nemen van een beslissing heeft de procureur-generaal geoordeeld dat hij geen taken of bevoegdheden heeft op grond waarvan hij zou kunnen ingrijpen of de uitkomst daarvan zou kunnen herzien of wijzigen. De procureur-generaal heeft wel opgemerkt dat het ontbreken van een beslissing op de vorderingen van de benadeelde partijen ongelukkig is en de procureur-generaal begrijpt dat daarover onvrede bestaat.

Een klachtzaak had betrekking op het niet betrekken van alle door de klager aangedragen, door de klager relevant geachte informatie bij de totstandkoming van de beslissing. De procureur-generaal heeft ook in dit verband geoordeeld dat de klacht betrekking heeft op de totstandkoming van een rechterlijke beslissing.

Een andere klacht had betrekking op het verloop van een digitale mondelinge behandeling van een zaak. De klager – die optrad als gemachtigde in die zaak – heeft op eigen titel een klacht ingediend over de wijze van bejegening door de rechter in kwestie. De rechter heeft tijdens de mondelinge behandeling opgemerkt dat het ging om een zaak van gering belang en dat op die manier de rechtspraak aardig aan het werk wordt gehouden. Naar aanleiding van die opmerking heeft de gemachtigde een wrakingsverzoek ingediend, welk verzoek is afgewezen door de wrakingskamer. De procureur-generaal kwam tot het oordeel – net zoals het bestuur van het gerechtshof – dat de bejegeningsklachten gelijkloend zijn aan de gronden van het wrakingsverzoek, waarop de rechter een beslissing heeft genomen. Om deze reden heeft de procureur-generaal geoordeeld dat de klacht betrekking heeft op een rechterlijke beslissing. De klacht over het gebrek aan rechterlijke onpartijdigheid is niet in behandeling genomen, omdat de wet voor dergelijke klachten de (aparte) voorziening van wraking kent. Ingevolge het bepaalde in artikel 13b, eerste lid, onder f, Wet RO is de procureur-generaal in dergelijke gevallen niet verplicht aan het verzoek te voldoen. Ten overvloede heeft de procureur-generaal opgemerkt dat ook de mogelijkheid bestaat om in hoger beroep of in beroep in cassatie aan te voeren dat de bestreden uitspraak niet in stand kan blijven wegens de schending van het fundamentele recht op behandeling van de zaak door een onpartijdige rechter.

Een andere categorie klachten betreft klachten over de wijze waarop een rechter zich heeft gedragen jegens de klager. Daarbij gaat het om de vraag of de grenzen van hetgeen behoorlijk is zijn overschreden. In een zaak had een klager bij het bestuur van het hof geklaagd over het gedrag en de houding van de raadsheer jegens hem. De klager stelde dat de raadsheer hem had uitgelachen toen klager aangaf de raadsheer te zullen wraken. In de beleving van de raadsheer was hiervan geen sprake. Het gerechtsbestuur achtte onvoldoende aanknopingspunten aanwezig om de stelling dat de raadsheer klager onprofessioneel zou hebben bejegend nader te onderzoeken. De procureur-generaal zag in het licht van de omstandigheden van het geval evenmin aanknopingspunten voor verder onderzoek.

In een andere zaak had klager bij het gerechtsbestuur geklaagd dat een raadsheer onvriendelijk was geweest en dwang had uitgeoefend om in een zaak te schikken. Het gerechtsbestuur had de raadsheer om een reactie gevraagd. De raadsheer vond niet dat zij onvriendelijk was geweest en gaf aan dat zij met alle voorbehouden van dien en met instemming van de

advocaten een voorlopig oordeel had gegeven. Het gerechtshof schreef dat het gebruikelijk is dat een voorlopig oordeel wordt gegeven en dat daarbij soms uitspraken worden gedaan die voor de ene partij gunstiger uitvallen dan voor de andere partij. Dat door het voorlopig oordeel onredelijke druk was uitgegaan om een schikking te treffen was het gerechtshof niet gebleken. Bij deze stand van zaken zag het gerechtshof onvoldoende aanknopingspunten om te concluderen dat klager onheus was bejegend. In het licht van de omstandigheden van het geval oordeelde de procureur-generaal dat er geen aanknopingspunten waren voor verder onderzoek door hem naar de klacht.

Een ander verzoekschrift had betrekking op een klacht van een procespartij in een procedure, die de wijze waarop de rechter na afloop van de zitting heeft gevraagd een mondkapje op te zetten heeft ervaren als onnodig grievend. In het verzoekschrift is betoogd dat destijds slechts een dringend advies gold voor het dragen van een mondkapje en geen verplichting. Een belemmerende omstandigheid was dat elf maanden na de zitting is geklaagd bij het gerechtshof, waardoor – na navraag – bleek dat de betrokken rechter geen concrete herinneringen meer had over de wijze waarop deze de klager zou hebben gevraagd een mondkapje op te doen. De procureur-generaal heeft geoordeeld dat het niet in de rede ligt dat een eventueel nader onderzoek door de procureur-generaal tot een ander uitkomst leidt. Uit de brief van de klager aan het gerechtshof kan worden afgeleid dat de klager de rechter heeft gewezen op het advieskarakter van de destijds geldende COVID 19-maatregelen, dat klager daarbij bijval heeft gekregen van de officier van justitie en dat de rechter de aansporing niet heeft herhaald. In de klachtafhandeling had het gerechtshof tot uitdrukking gebracht dat de enkele omstandigheid dat de rechter de klager heeft gewezen op het dragen van een mondkapje – overeenkomstig de toen geldende maatregelen voor de rechtspraak – niet leidt tot de gevolgtrekking dat sprake is van onbehoorlijk gedrag. De procureur-generaal oordeelde dat de klacht behoorlijk is behandeld en afgedaan door het gerechtshof en er geen aanleiding is voor een nieuw onderzoek daarnaar.

In een andere zaak is geklaagd over het verloop van een digitale zitting, waar de rechter de klager heeft onderbroken en de klager door de rechter uit de digitale zittingsomgeving is gezet. De (plaatsvervangend) procureur-generaal heeft – net zoals het gerechtshof – geoordeeld dat het ontnemen van het woord een rechterlijke beslissing betreft van procesrechtelijke aard. Het tweede klachtonderdeel ontbeerde naar het oordeel van de (plaatsvervangend) procureur-generaal feitelijke grondslag. De rechter heeft na navraag aan het gerechtshof aangegeven dat hij zich niet herkent in het geschetste beeld. Volgens de rechter bleef de klager doorpraten, ook nadat de rechter bij herhaling had aangegeven zich voldoende ingelicht te achten. Op een bepaald moment heeft rechter aangegeven dat hij het geluid zou dempen, indien de klager zou blijven doorpraten. Aangezien klager bleef doorpraten, heeft de rechter gepoogd het geluid te dempen en daarbij per abuis de klager uit de zittingsomgeving verwijderd. De rechter heeft vervolgens geprobeerd de klager opnieuw in de digitale zittingsomgeving te krijgen door de advocaat te verzoeken de klager te bellen. Dat is niet gelukt. In ieder geval heeft de rechter benadrukt dat hij niet heeft geweigerd de klager wederom toe te laten tot de digitale zittingsomgeving. De (plaatsvervangend) procureur-generaal heeft geoordeeld dat dit klachtonderdeel behoorlijk is behandeld en afgedaan en de beoordeling niet onjuist is. Om deze reden heeft de (plaatsvervangend) procureur-generaal geoordeeld geen aanleiding te zien daarnaar nader onderzoek te verrichten.

Een klager moet ook voldoende belang hebben bij een klacht. Een klager klaagde over een in een dagblad gepubliceerd (ingezonden) opiniestuk van een rechter. De klager meende dat de rechter hiermee de geloofwaardigheid in haar als kinderrechter en in de rechtspraak zou hebben geschaad en dat zij afbreuk zou hebben gedaan aan de rechterlijke onpartijdigheid van

alle kinderrechtvaarders en aan de waardigheid van het rechterlijk ambt. De (plaatsvervangend) procureur-generaal kon uit hetgeen klager schreef niet afleiden dat bij de publicatie sprake was van een verband tussen de gedraging van de rechter en klager en dat klager voldoende belang zou hebben bij een klacht over de publicatie. De (plaatsvervangend) procureur-generaal zag ook onvoldoende aanleiding om ambtshalve een vordering bij de Hoge Raad in te stellen tot het doen van een onderzoek als bedoeld in artikel 13c Wet RO. Hij wees erop dat het een rechter vrij staat om buiten de rechtszaal zijn of haar mening te uiten over maatschappelijke verschijnselen, al is deze vrijheid van meningsuiting niet onbeperkt (zie HR [ECLI:NL:HR:2014:510](#)). Het gaat hier om een op persoonlijke titel geschreven opiniestuk. De rechter geeft aan waarom zij het stuk heeft geschreven. Het stuk moet worden beschouwd als een bijdrage aan het maatschappelijk debat. De rechter gaat met name in op de wettelijke gronden voor een uithuisplaatsing en er wordt niet ingegaan op individuele gevallen. Het gaat onmiskenbaar om een mening. Dat enkele feit is in zijn algemeenheid onvoldoende om redelijkerwijs te twijfelen aan een eerlijke en onpartijdige behandeling van een zaak.

Vorderingen

In de verslagperiode gaf geen van de klachten aanleiding tot het indienen van een vordering bij de Hoge Raad tot het doen van nader onderzoek naar de gedraging van een rechter.

Interne klachtzaken

In de verslagperiode zijn vier klachten ingediend door mensen die het niet eens waren met de afhandeling van bij de procureur-generaal ingediende klachten als bedoeld in art. 13a Wet op de rechterlijke organisatie of andere verzoeken aan de (voormalig) procureur-generaal of de plaatsvervangend procureur-generaal. Klachten over beslissingen die de procureur-generaal of de plaatsvervangend procureur-generaal hebben genomen in het kader van de uitvoering van de bijzondere taken van de procureur-generaal zijn echter uitgezonderd van de klachtenregeling.

Aanwijzen ander gerecht

In de verslagperiode is geen verzoek tot aanwijzing van een gerecht voor de (mogelijke) vervolging en berechting van een rechter behandeld (artikel 510 Wetboek van Strafvordering).

Betekening van exploten

In het verslagjaar werden 1689 exploten betekend. Daarvan bevatten 369 exploten een dagvaarding. Het merendeel betreft exploten waarbij derdenbeslag wordt gelegd onder de Staat der Nederlanden.

Samenstelling Parket 31-12-2022

Procureur-generaal	Mr. F.W. Bleichrodt
Plaatsvervangend procureur-generaal	Mr. M.H. Wissink (C)
Advocaten-generaal	Mr. P.J. Wattel (B) Mevrouw mr. E.M. Wesseling-van Gent (C) Mr. R.L.H. IJzerman (B) Mevrouw mr. E.B. Rank-Berenschot (C) Mr. D.J.C. Aben (S) Mr. E.J. Hofstee (S) Mr. P. Vlas (C) Mr. A.E. Harteveld (S) Mr. G.R.B. van Peurseem (C) Mevrouw mr. T.N.B.M. Spronken (S) Mevrouw mr. C.M. Ettema (B) Mevrouw mr. R.H. de Bock (C) Mr. T. Hartlief (C) Mr. W.L. Valk (C) Mr. B.J. Drijber (C) Mr. B.F. Keulen (S) Mevrouw mr. M.L.C.C. Lückers (C) Mr. B.F. Assink (C) Mevrouw mr. D.J.M.W. Paridaens (S) Mr. G. Snijders (C) Mr. S.D. Lindenbergh (C) Mr. P.M. Frielink (S)
Advocaat-generaal in buitengewone dienst	Mr. P.C. Vegter (S) Mr. F.F. Langemeijer (C)

Mutaties in het parket bij de Hoge Raad der Nederlanden in 2022

Benoemd tot advocaat-generaal	Mr. P.M. Frielink Mr. M.R.T. Pauwels	Per 1 februari 2022 Per 1 januari 2023
Ontslag verleend aan	Mr. R.E.C.M. Niessen	Per 1 september 2022

C = civiel; S = straf; B = belasting. Betrokkene maakt deel uit van de sectie binnen het parket op dit deelgebied.

Overige correspondentie

Naast brieven die de procureur-generaal ontvangt in het kader van de bijzondere taken, zoals de externe klachtregeling en cassatie in het belang der wet, bereiken de procureur-generaal ieder jaar ook andere brieven. De schrijvers van die brieven leggen verschillende vragen en problemen aan de procureur-generaal voor in de hoop dat hij daar een antwoord op of oplossing voor heeft. De brieven betreffen onder andere aangiften van strafbare feiten tegen personen of instanties en/of verzoeken om vervolging, verzoeken om in te grijpen in een zaak of de behandeling daarvan over te nemen, en verzoeken om juridisch advies.

In 2022 zijn 45 van deze brieven bij de procureur-generaal ingekomen. Deze brieven zijn op één na alle in 2022 beantwoord. Daarnaast zijn begin 2022 nog twee brieven uit 2021 beantwoord.